

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Gobackberget, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610202 Gobackberget
Mittpunktskoordinat:	1350576 - 6746283
Totalareal:	418 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Område är utpekade enligt Habitatdirektivet samt enligt Fågeldirektivet.
Fastigheter:	Torsby kommun: Strandås 1:1 och Norra Persby 1:122
Ägandeförhållanden:	Statligt 90 %, Privat 10 % .

Beskrivning av området

Gobackberget är med Värmländska mått ett mycket stort gammelskogsområde med en påtaglig vildmarkskaraktär. Skogen är till stor del flerskiktad och har en utvecklad luckodynamik med god förekomst av vindfällen. Skogen domineras av gamla grova granar men fläckvis finns inslag av tall, björk, asp, sälg och rönn. De gamla träden är kring 200 år. Det finns gott om torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier. Generellt är förekomst av hänglav mycket god; skägglav, kort skägglav, violettgrå tagellav och garnlav är några exempel. På lövträd förekommer arter som lunglav, stuplav och luddlav. Vad det gäller svampar påträffas arter som doftskinn, gränsticka, granticka och gammelgranskål.

Det nordvästra hörnet av området, nordligaste delen av fastigheten Strandås 1:1, är en nyckelbiotop med höga naturvärden. Här har 18 signalarter dokumenterats, bland annat spindelblomster, korallblylav, kötticka, nästlav och skrovellav. Området liknar till stor del övriga delar inom Natura 2000-området d v s naturskogsartad barrskog med inslag av lövträd. Granarna är mycket gamla och grova och tillgången på död ved är god.

Gobackbergets höjdlägen utgörs av senvuxen höghöjds-skog, främst bestående av gran men det finns även torrare områden som domineras av tall. Spår av tidigare bränder förekommer på höjdlägena. På flera av de brandpåverkade stubbarna förekommer kolflarnlav. Brandljud påträffas även på flera andra partier inom Gobacksberget.

Fält- och bottenskiktet varierar mycket över berget. De fuktigare partierna hyser arter som blåbär, väggmossa, husmossa, kammossa och kvastmossa, medan ljung, lingon, renlav, fönsterlav och bägarlavar förekommer i de torrare partierna. Flyttblock i varierande storlek förekommer rikligt. I den nedre delen av västra Gobacksberget finns ett storblockigt parti där flera intressanta lavar påträffas, bland annat norsk näverlav, broktagel och skuggblåslav.

Skogsområdet innefattar även flera myrar, varav flera är soligena (sluttande). Bråbergsmyn, belägen i den nordöstra delen är den största myren. Myren är av nordlig typ med tydligt utbildad strängstruktur. Myrens centrala delar domineras av fattigkärr. Där förekommer kärleväxter som flaskstarr, taggstarr, tuvull, kallgräs, kråkbär och dvärgbjörk. Bottenskiktet består främst av vitmossor där rostvitmossa är mycket vanlig. Söder om Bråbergsmyn finns en mindre myr med liknande vegetation. Slutningen på Gobacksbergets östra sida är rik på källpåverkade kärr och sumpskogar.

Det rika djurlivet på Gobackberget bekräftar områdets höga naturskogsqualitéer. Här påträffas fåglar som tjäder, orre, järpe, spillkråka, tretåig hackspett och pärluggla. Gnagspår efter insektsarterna bronshjon och vågbandad barkbock har dokumenterats på solexponerad, senvuxen gran. Bäckarna är bäverpåverkade med riklig förekomst av torrträd och björkstubbar som följd. Vid inventeringar 1973/74 påträffades tre björniden, 2005 påträffades två. Ur ett Värmlandsperspektiv finns få motsvarigheter av liknande områden i denna storlek. Gobacksberget omges främst av brukad skog.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
7310	Aapamyra	13	*
9010	Västlig taiga	385	
91D0	Skogbevuxen myr	21	

*Naturtyp 7310 utgår på grund av felklassning.

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Artkod	Artnamn
1981	Nordisk klipptuss <i>Cynodontium suecicum</i>

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A104	Järpe <i>Bonasia bonasia</i>
A108	Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>
A223	Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>
A236	Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>
A241	Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>
A409	Orre <i>Tetrao tetrix</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Gobackberget är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna och arterna i Gobackbergets Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål**
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 380 ha omfattning.</p> <p><i>Struktur och funktion</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p>
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 20 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Krontäckningen ska vara minst 25 % och högst 70 %? - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/5? <p><i>Typiska arter</i></p>
Nordisk klipptuss (1981)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Antalet fläckar av mossan ska ej under understiga x st. <p><i>Artens livsmiljö</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Den trädbeskuggande bergsbranten ska lämnas orörd. Branternas mikroklimat ska bibehållas.
Järpe (A104) Tjäder (A108) Pärluggla (A223) Spillkråka (A236) Tretåig hackspett (A421) Orre (A409)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Arternas livsmiljö</i></p>

**/ Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att de ingående naturtyperna och arterna ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

9010 Västlig taiga *samt* 91D0 Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
- Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får ej ske. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar bevarandestatus hos naturtypen.

1981 Nordisk klipptuss

- Ingen påtaglig minskning av populationen.
- Artens habitat får ej minska; skogsklädda bergsbranter, gärna med lodräta bergväggar, skyddade för exponering och mer öppna branter med klyftor, sprickor och översilning ska lämnas orörda. Arten växer endast på silikatbergarter och föredrar halvskugga, förekommer främst i trädskugga.

Järpen (A104) föredrar tät blandskog, ofta i anslutning till surdråg eller bäckar. Andelen lövträd bör ej understiga 10 %. En viktig födoresurs under vintern är alknoppar, alhängen samt björkhängen varför dessa måste finnas i området. I anknytning till födan krävs tillgång på skyddande vegetation till exempel tät ungskog av gran. God tillgång på insekter är mycket viktigt för kycklingarnas överlevnad. Järpen kräver revir på 25-50 ha och förekommer sällan i skogar mindre än 25 ha.

Tjädern (A108) kräver större sammanhängande skogsområden som innehåller en variation både då det gäller successionsstadier men även skogstyper. Arten förekommer sällan i områden under 25 km². Vintertid kräver tjädern äldre successionsfaser av talldominerad skog där den födosöker tallbarr och tallskott. På sommaren förekommer fågeln i varierande skogstyper, från gammal bärrik skog till nybildade hyggen. Våtmarksområden är även av stor betydelse för tjädern, främst på våren då hönan livnär sig på skott av tuvull men även som födosöksplats för kycklingarna, vilka livnär sig på insekter under de första veckorna. Förutom att tjädern kräver mycket stora varierande skogsområden är den starkt knuten till speciella spelplatser, till vilka den traditionsbundet besöker.

Pärlugglan (A223) kräver tillgång på föda i form av smågnagare och småfåglar. Häckar i bohål efter större hackspettar (fr f a spillkråka). Brist på naturliga boplatser kan kompenseras med holkar. Pärlugglan påträffas oftast i gränsområden till hyggen eller större myrar. För god häckningsframgång krävs hög gnagartäthet. Häckning uteblir därför vissa år. Arten häckar främst i äldre granskog, men förekommer i all slags barrskog. I södra Sverige häckar den även i bokskog och grövre aspbestånd.

Hackspettarna – A236 spillkråka och A241 tretåig hackspett

Skogsbrand har historiskt sett spelat en viktig roll för hackspettarna, på kort sikt genom insektsrikedom på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av lövbrännor. Lämpliga häckningsplatser är grova stammar av främst, asp, tall eller bok. God tillgång på lövträd, framförallt asp, är ett gemensamt krav för hackspettarna. Död ved är en annan viktig faktor. Födan utgörs främst av vedlevande insekter och myror. Rotrötade granar med hästmyror är en favorit hos spillkråka medan den tretåiga hackspetten gärna äter barkborrar. Mindre påverkade skogar, olikåldrad blandskog med inslag av sumpskogar utgör ett lämpligt habitat för hackspettarna.

Orren (A409) förekommer på relativt öppna marker som myrar och hedar och i närheten av dessa omgivningar samt på tidiga successioner efter hyggen och skogsbränder. Liksom för de övriga skogshönsen är tillgången på insekter viktiga för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är viktig diet under vintern. Orren kräver likt järpen och tjädern stora arealer, mellan 25-75 km² är vanligt.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Hotbild för ingående naturtyper

Hot	9010 Västlig taiga	91D0 Skogsbevuxen myr
Alla former av skogsbruk.	X	X
Brist på bränder och därmed brist på substrat för flera brandberoende arter.	X	
Invandring av gran i talldominerade partier samt undanträngning och försvårad lövträdsföryngring i områden karakteriserade av lövträdsinslag.	X	
Viltbete vilket försvårar föryngring av lövträd.	X	
Förändrad hydrologi genom dikning och andra markavvattnande åtgärder inklusive skogsbilvägar.	X	X
Spridning av kalk, gödsel, aska och andra ämnen kan ge drastiska förändringar på vegetationens sammansättning.	X	X

Hotbild för enskilda arter

Hot	1981 Nordisk klipptuss	A236 Spillkråka	A241 Tretåig hackspett	A104 Järpe, A108 Tjäder, A409 Orre	A223 Pärluggla
Avverkning av träd framför bergsbranter så att växtplatsen exponeras för sol och vind.	X				
Luftföroreningar	X				
Fragmentering av skogslandskapet och därmed brist på revir av lämplig storlek. Fragmentering påverkar även mikroklimatet i skogen, vilket missgynnar många kryptogamer.	X	X	X	X	X
Brist på lövrika, luckiga, flerskiktade skogar.		X	X	X	X
Brist på lämpliga boträd; gamla, grova träd, gärna hålträd.		X	X		X
Dikning och andra markavvattnande verksamheter som kan påverka hydrologin, främst då det gäller sumpskogar och myrmark. Minskning av våta och fuktiga områden minskar och därmed insektstillgången, vilken är viktig för skogshönsens kycklingar.			X	X	
Brist på brandfält och därmed uppslag av lövbrännor; ger föryngring av lövträd och därmed föda för skogshönsen samt lämpliga tillhåll för insekter i form av brandpåverkad ved och döda träd. Brandfälten skapar också jaktmarker för ugglor.		X	X	X	X
Brist på naturskogsartad skog med tillgång på gamla, grova träd och död ved.		X	X		X
Brist på smågnagare					X
Oreglerad jakt på skogsfågel				X	

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna och arterna på Gobackberget uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt eller förbud mot markavvattning (11 kap 13-14 §§ Miljöbalken).
- Koncession eller tillstånd krävs för torvbrytning (12 kap 1-2 §§ Miljöbalken, Lagen om vissa torvfyndigheter 1985:620).
- Samrådsplikt gäller enligt 12 kap 6 § Miljöbalken för t ex skogsbruksåtgärder.

- Arten nordisk klipptuss är fridlyst (1 c § Artskyddsförordningen (1989:179) samt NFS 1999:12)
- Päruggla, spillkråka och tretåig hackspett är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Orre, järpe och tjäder få jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), övriga tider är den fredad. Fredningen gäller också arternas ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

Gobackberget är i dagsläget utan formellt områdesskydd. En lämplig skyddsform för Gobackberget är naturreservat som bildas av Länsstyrelsen. Större delen av området (ca 90 %) köptes in av staten under 2005. Detta område ingick tidigare till största delen som nyckelbiotop (och förstärkningsområden) i Bergvik Skogs ekologiska landskapsplan. Resterande del av Gobackbergets Natura 2000-område (ca 10 %) utgörs av en nyckelbiotop på privatägd mark. Hotbilden i form av skogsbruk bedöms i dagsläget vara låg.

Bildandet av naturreservat beräknas bli klart under 2007.

Vid reservatsbildande bör följande beaktas

Gobackberget ska behålla sin karaktär av naturskog, med dominans av gran och varierande inslag av lövträd såsom asp, björk och rönn. Naturvårdsbränning är en viktig skötselmetod som bör övervägas i bestånd med brandhistorik och där arter knutna till brandregimer förekommer. På magrare partier skall skogen vara gles och talldominerad. Ringbarkning eller fällning av gran bör ske där gran tenderar att kolonisera glesa talldominerade partier med biotopförändring som följd. Även i grandominerade partier kan gran ringbarkas eller fällas till förmån för vissa särskilt värdefulla lövträd eller grupper av lövträd eftersom föryngringen av lövträd hämmas på grund av rådande betetryck av älg. Innan växtplatserna för nordisk klipptuss lokaliserats (basinventeringen) bör särskild uppmärksamhet riktas mot potentiella miljöer (stora stenblock med lodytor) för arten så att inte ljusförhållandena ändras dramatiskt som följd av skötselåtgärder. De skogbevuxna myrarna och övrig myrmark bör lämnas för fri utveckling.

Rekommendationer för skogsbruk i runtomliggande skogsbestånd

För att tillfredsställa de olika fågelarternas krav på tillräckligt stora arealer lämplig livsmiljö krävs en god tillämpning av naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder inom de skogsbestånd som finns i det omgivande landskapet närmast Gobackberget. Exempel på hänsyn som kan vara aktuellt i detta fall är att eftersträva en begränsning av hyggens storlek, bevara lövträdsinslag i barrskogen under hela beståndets växttid samt lämna kvar grova lövträd, träd av hög ålder, döende och döda träd, hålträd och boträd. Kända spelplatser för tjäder ska skyddas om de ligger i bestånd som hotas av avverkning. Biotopskydd, naturvårdsavtal eller andra avtal bör övervägas.

Bevarandestatus idag

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Gobackberget

Gobackbergets gammelskog utgör ett representativt exempel på naturtypen *västlig taiga*. Skogens ålder, struktur och artsammansättning pekar på att naturliga processer formar skogen, att det sker ny föryngring och att nya substrat bildas kontinuerligt. Gobacksberget hyser många av de typiska arterna för västlig taiga till exempel linnea, garmlav, tretåig hackspett, tjäder och pärluggla. Här påträffas även en rad signalarter såsom norsk näverlav, stuplav, luddlav och vedticka. Signalarterna indikerar lång skoglig kontinuitet både vad det gäller levande barr- och lövträd men även olika former av död ved. Signalarterna indikerar också att området har hög och jämn luftfuktighet. Då förekomsten av signalarter är god finns goda chanser att finna många ovanliga och rödlistade arter. Fågelarterna, kärlväxterna och kryptogamerna i området indikerar kontinuitet både på bestånds- och landskapsnivå.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms bevarandestatusen för naturtypen *västlig taiga* på Gobackberget i dagsläget vara gynnsam.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Den totala arealen av skogbevuxen myr har minskat betydligt i landet under 1900-talet, både genom skogsbruk och genom markavvattning. En stor andel av naturtypens objekt har lokala skador i form av diken. Naturtypens utbredningsområde har inte minskat utan förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län i söder. Naturvärdet varierar beroende på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen utgörs fortfarande av skogsbruk, ändrad vattenregim, förändrad hydrologi samt torvutvinning. Uppskattad total areal av naturtypen i hela landet är ca 200 0000 ha.

Gobackberget

De *skogbevuxna myrarna* inom området är inte inventerade, varför bevarandestatusen för dessa partier är oklar. Myrarna har dock lämnats för fri utveckling under lång tid och bör därför inte vara skadade av skogsbruk. Troligtvis råder gynnsam bevarandestatus.

1981 Nordisk klipptuss

Nationellt

Sverige har flest lokaler i världen med Nordisk klipptuss, cirka 100 stycken, vilka motsvarar en tredjedel av världspopulationen. Lokalerna sträcker sig från sydvästra Värmland till Torne lappmark. På drygt hälften av lokalerna i landet är arten sedd sedan 1980. De flesta aktuella lokalerna är belägna i Värmlands och Jämtlands län.

Arten finns med på den europeiska rödlistan och i Bernkonventionens bilaga över arter som behöver skydd. Nordisk klipptuss är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin *missgynnad*.

Gobackberget

Nordisk klipptuss har påträffats på ett centralt beläget flyttblock på Gobackberget. Populationens storlek och utbredning är idag oklar. Lämplig miljö tordes dock finnas i området då det finns skogsklädda bergsbranter skyddade för exponering och mer öppna branter med klyftor, sprickor samt partier med översilning. Habitatkravet silikatbergarter uppfylls även.

Nationell bevarandestatus för ingående fåglar enligt fågeldirektivet:

A104 Järpe

Järpen häckar i hela landet med undantag från den fjällnära skogen samt Öland och Gotland. Arten har minskat betydligt under de senaste 30 åren på grund av det moderna skogsbruket. Idag uppskattats den svenska populationen till drygt 100 000 par, vilket beräknas utgöra cirka 17 % av den europeiska populationen utanför Ryssland. Trots en påtaglig minskning av det svenska beståndet anses arten inte vara hotad i landet.

A108 Tjäder

Den svenska tjäderpopulationen har uppskattats till 84 000 - 110 000 par (1990-talets mitt), vilket utgör ca 10 % av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland). Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland. Orsaken till minskningen av tjäder beror främst på det storskaliga skogsbruket där landskapet kraftigt fragmenteras och stora monokulturer av gran och tall ersätter den tidigare, mer varierade skogen. Totalt sett finns dock inget hot mot artens fortlevnad i Sverige.

A223 Pärluggla

Under 1900-talet har pärlugglan spridit sig söder ut i landet. Beståndet är som starkast i större sammanhängande barrskogsområden och förekomsterna längs kusterna och på de stora slättområdena i södra och mellersta Sverige är svaga. Tätheterna avtar i det inre av Norrland, förmodligen främst p.g.a. klimatiska orsaker.

Det häckande beståndets storlek varierar kraftigt mellan olika år beroende på smågnagartillgången. Under goda år handlar det om i storleksordningen 18 000–24 000 par, och under toppår om ännu mer – kanske uppemot 40 000 par. Sedan 1980-talet har det skett en kraftig total minskning av pärluggla. Troligtvis kan detta förklaras av att de regelbundna sorkcyklerna upphört. I Västerbotten har beståndet minskat med 75 %.

Pärlugglan är nomadisk över stora delar av den norra barrskogsregionen. Detta gör att man bör vara försiktig med att uttala sig om beståndsförändringar i enskilda länder. Det nordeuropeiska beståndet överstiger förmodligen 30 000 par även under dåliga år, under goda år kan det kanske handla om uppemot 100 000 par. Förutom i norra Europa finns små häckande bestånd i skogs- och bergstrakterna i Centraleuropa, totalt i storleksordningen drygt 10 000 par. BirdLife International listar pärlugglan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A236 Spillkråka

Spillkråkan har under 1900-talet spridit sig söderut i Sverige, troligtvis på grund av att skogsarealen i landets södra del har ökat kontinuerligt. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000 - 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000 - 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. BirdLife International listar spillkråkan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A241 Tretåig hackspett

Tretåig hackspett häckar regelbundet i mellersta och norra Sverige, men är numera ovanlig söder om den biologiska norrlandsgränsen. Tillfälliga häckningar har konstaterats på Sydsvenska höglandet ner till Hallandsåsen i Skåne. Det svenska beståndet beräknades vid mitten av 1990-talet till mellan 5 500 och 7 500 par, vilket utgör cirka 10 % av det samlade europeiska beståndet på knappt 60 000 par. Det svenska beståndet har minskat kraftigt under hela 1900-talet och i ökande takt efter 1950. Minskningen i de kustnära, av skogsbruk hårdast påverkade delarna av Norrland uppgår förmodligen till minst 80 %. Som en följd av detta har

tyngdpunkten i artens förekomst gradvis förskjutits allt längre in mot de klimatiskt mer utsatta och totalt sett mindre produktiva fjällnära skogsområdena.

Tretåig hackspett är rödlistad i kategorin *sårbar* i Sverige. BirdLife International listar tretåig hackspett som *declining* i Europa och menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att arten inom regionen har en otillfredsställande bevarandestatus.

A409 Orre

Den svenska orrepopulationen har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet. BirdLife International betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Bevarandestatus för fågeldirektivets arter på Gobackberget

Uppgifter om arternas populationsstorlek och trender saknas. Järpe, orre, tjäder, spillkråka och tretåig hackspett påträffas regelbundet (sparsamt-allmänt) i landskapet runt Gobackberget och Natura 2000-området bör betraktas som en värdekärna (högkvalitativ livsmiljö) för respektive art. Läget för pärluggla i området är oklart. Arten bedöms dock ha goda förutsättningar (tillgång på naturliga boplatser) att häcka framgångsrikt under år med god tillgång på gnagare. Bevarandestatusen för fågelarterna är oklar men bedöms troligen vara gynnsam.

Uppföljning av bevarandemålen

För att kunna bedöma ingående naturtypers och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Ett nationellt uppföljningsprojekt pågår, komplettering kommer att ske då projektets metoder är möjliga att tillämpa.

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning

Referenser

- ArtDatabanken. *Faktablad för rödlistade arter*. www.artdata.slu.se (2004-11-21)
- Hallingbäck, T. 1978. *Översiktlig inventering av Naturskogar i Värmlands län med kryptogamfloran som utgångspunkt*. Rapport nr. 1978:5, Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen Värmlands län.
- Kirppu, S. och Wilde, F. 1999. *Gammelskogen vid Goback- och Bårberget*. Steget före i Värmlands län - Naturskyddsföreningen
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-03
- Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07. Naturvårdsverket.
- Nitare, J. 2000. *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog, flora över kryptogamer*. 2:a upplagan. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.